

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 9, a u vezi sa čl. 74 stav 1, 75 stav 7, 81 stav 11 i 86 stav 2 Zakona o vazдушnom saobraćaju ("Službeni list CG", broj 30/12), uz saglasnost Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Agencija za civilno vazduhoplovstvo, donijela je

**PRAVILNIK
O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O CERTIFIKACIJI PLOVIDBENOSTI I
EKOLOŠKOJ CERTIFIKACIJI VAZDUHOPLOVA I VAZDUHOPLOVNIH
PROIZVODA, DJELOVA I UREĐAJA I ZA CERTIFIKACIJU PROJEKTNIH I
PROIZVODNIH ORGANIZACIJA**

Član 1

U Pravilniku o certifikaciji plovibenosti i ekološkoj certifikaciji vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i za certifikaciju projektnih i proizvodnih organizacija ("Službeni list CG", br. 53/12 i 10/13) u članu 2, poslije riječi „organizacija“ stavlja se zapeta a riječi " i Uredba Komisije (EU) br. 7/2013 od 8. januara 2013. godine koja mijenja i dopunjuje Uredbu Komisije (EU) br. 748/2012 od 03. avgusta 2012. godine“ zamjenjuju se riječima “ Uredba Komisije (EU) br. 7/2013 od 8. januara 2013. godine i Uredba Komisije (EU) br. 69/2014 od 27. januara 2014. godine, koje mijenjaju i dopunjavaju Uredbu Komisije (EU) br. 748/2012 od 03. avgusta 2012. godine.”.

Poslije stava 2 dodaje se novi stav 3 koji glasi:

“Uredba Komisije (EU) br. 69/2014 daje se u Prilogu 3, koji je sastavni dio ovog pravilnika.”

Član 2

Član 4 mijenja se i glasi:

“Član 4

U primjeni Priloga 1, Priloga 2 i Priloga 3 ovog pravilnika koriste se, kao preporučena praksa, rješenja propisana Odlukom broj 2012/020/R izvršnog direktora Agencije (EASA-e) od 30. oktobra 2012. godine, koja sadrži prihvatljive načine usaglašavanja i uputstva za primjenu za certifikaciju plovibenosti i ekološku certifikaciju vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i za certifikaciju projektnih i proizvodnih organizacija i kojom se stavlja van snage Odluka broj 2003/01/RM izvršnog direktora Agencije (EASA-e) od 17. oktobra 2003. godine, Odluka broj 2013/001/R izvršnog direktora Agencije (EASA-e), od 23. januara 2013. godine i Odluka broj 2014/007/R izvršnog direktora Agencije (EASA-e), od 31. januara 2014. godine, kojima se mijenja i dopunjava Odluka broj 2012/020/R izvršnog direktora Agencije (EASA-e) od 30. oktobra 2012. godine, a koje su objavljene na internet stranicama Agencije (EASA-e).”

Član 3

Poslije Priloga 2, dodaje se Prilog 3, koji je dat u Prilogu ovog Pravilnika.

Član 4

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 01/2-238/3-14

Podgorica, 5. marta 2014. godine

Direktor,
Dragan Đurović, s.r.

UREDBA KOMISIJE (EU) br. 69/2014
od 27. januara 2014. godine
kojom se mijenja i dopunjava Uredba Komisije (EU) br. 748/2012 od 03.
avgusta 2012. godine kojom se utvrđuje sprovođenje propisa za
certifikaciju plovidbenosti i ekološku certifikaciju vazduhoplova i
vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i za certifikaciju projektnih i
proizvodnih organizacija

Član 1

Uredba (EU) br. 748/2012 je izmijenjena i dopunjena na sljedeći način:

(1) Član 3 je izmijenjen i dopunjen i glasi:

(a) u stavu 1, tačka (a), tačka (i) mijenja se i glasi:

'(i) je njegova osnova za uvjerenje o tipu bila:

-JAA osnova za uvjerenje o tipu, za proizvode koji su certificirani u skladu sa procedurama JAA-a, kao što je određeno u njihovoj listi podataka JAA, ili

-za druge proizvode, osnova za uvjerenje o tipu kao što je određena u listi podataka uvjerenja o tipu države projekta, ukoliko je država projekta bila:

-država članica, osim ako Agencija ne utvrdi, posebno vodeći računa o certifikacionim zahtjevima koji su korišteni i iskustvu u službi, da navedena osnova za uvjerenje o tipu ne predviđanivo sigurnosti ekvivalentan nivou koji se zahtijeva Uredbom (EZ) br. 216/2008 i ovom Uredbom, ili

-država sa kojom je neka država članica potpisala bilateralni sporazum o plovidbenosti ili sličan sporazum prema kojem su navedeni proizvodi certificirani na osnovu certifikacionih zahtjeva države projekta, osim ako Agencija ne utvrdi da ti certifikacioni zahtjevi ili iskustvo u službi ili sigurnosni sistem navedene države ne predviđa nivo sigurnosti koji je ekvivalentan nivou koji se zahtijeva Uredbom (EZ) br. 216/2008 i ovom Uredbom.

Agencija sprovodi prvu procjenu implikacija odredbi druge alineje tačke (i) sa ciljem podnošenja mišljenja Komisiji, uključujući moguće izmjene i dopune ove Uredbe;'

(b) U stavu 2, tačke (c) i (d) mijenjaju se i glase:

(c) Odstupajući od tačke 21.A.17A Aneksa I (Dio 21), osnova uvjerenja o tipu je ona koju su utvrdile JAA ili, ukoliko je primjenljivo, država članica, na dan podnošenja zahtjeva za odobrenje;

(d) Smatra se da je nalaze o usklađenosti, koji su dobijeni u postupcima JAA ili države članice, utvrdila Agencija zbog usklađivanja sa tačkama 21.2.20(a) i (d) Aneksa I (Dio 21).';

(2) Član 5 se briše;

(3) Dodaje se član 7a koji glasi:

Član 7a

Podaci o operativnoj prikladnosti

1. Imalac uvjerenja o tipu vazduhoplova izdatog prije 17. februara 2014. godine koji namjerava da isporuči novi vazduhoplov operatoru iz EU na dan ili poslije 17. februara 2014. godine, mora da dobije odobrenje u skladu sa tačkom 21.A.21(e) Aneksa I (Dio 21) osim za minimalni program obuke za tip vazduhoplova za ovlašćeno osoblje i osim za izvorne podatke validacije vazduhoplova u svrhu objektivne kvalifikacije simulatora. Odobrenje se mora dobiti najkasnije do 18. decembra 2015. godine ili prije nego što operator iz EU počne da izvodi operacije tim vazduhoplovom, u obzir se uzima kasniji datum. Podaci o operativnoj prikladnosti se mogu ograničiti na model koji je isporučen.

2. Podnosilac zahtjeva za uvjerenje o tipu vazduhoplova za koji je zahtjev podnesen prije 17. februara 2014. godine i za koji uvjerenje o tipu nije izdato prije 17. februara 2014. godine mora dobiti odobrenje u skladu sa tačkom 21.A.21(e) Aneksa I (Dio 21) osim za minimalni program obuke za tip vazduhoplova za ovlašćeno osoblje i osim za izvorne podatke validacije vazduhoplova u svrhu podsticanja objektivne kvalifikacije simulatora. Odobrenje se mora dobiti najkasnije do 18. decembra 2015. godine ili prije nego operator iz EU počne da izvodi operacije tim vazduhoplovom, u obzir se uzima kasniji datum. Nalaze o usklađenosti koje su ustanovile vlasti u procesima Odbora za procjenu operativnosti (OEB) koji su sprovedeni u skladu sa odgovornostima JAA ili Agencije prije stupanja ove Uredbe na snagu, Agencija je dužna da prihvati bez dalje verifikacije.

3. Izvještaji Odbora za procjenu operativnosti (OEB) i glavne liste minimalne ispravnosti opreme i sistema vazduhoplova izdate u skladu sa procedurama JAA ili od strane Agencije prije stupanja na snagu ove Uredbe se smatraju dijelom podataka o operativnoj prikladnosti odobrenim u skladu sa tačkom 21.A.21(e) Aneksa I (Dio 21) i moraju biti uključene u relevantno uvjerenje o tipu. Prije 18. juna 2014. godine relevantni imaoци uvjerenja o tipu su dužni da predlože Agenciji podjelu podataka o operativnoj prikladnosti na obavezne podatke i neobavezne podatke.

4. Od imalaca uvjerenja o tipu koji uključuju podatke o operativnoj prikladnosti se zahtijeva da dobiju odobrenje proširenja oblasti primjene njihovog odobrenja organizacije za projektovanje ili procedura alternativnih odobrenju organizacije za projektovanje, ukoliko je primjenljivo, u svrhu uključivanja aspekata operativne prikladnosti prije 18. decembra 2015. godine.;

(4) Aneks I (Dio 21) je izmijenjen i dopunjen u skladu sa Aneksom ove Uredbe.

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od njenog objavljivanja u *Službenom listu Evropske Unije*.

Tačke 16-34 i tačka 43 Aneksa se primjenjuju na podnosiocima zahtjeva za odobrenje promjene uvjerenja o tipu kao i na podnosiocima zahtjeva za dodatno uvjerenje o tipu od 19. decembra 2016. godine.

Ova Uredba u cjelosti obavezuje i direktno se primjenjuje u svim državama članicama.

Brisel, 27. januar 2014. godine.

Za Komisiju
Predsjednik
Žoze Manuel Barozo

ANEKS

Aneks I (Dio 21) Uredbe (EU) je izmijenjen i dopunjen na sljedeći način:

(1) tačka 21.A.4 mijenja se i glasi:

'21.A.4 Usklađenost projekta i proizvodnje

Svaki imalac uvjerenja o tipu, ograničenog uvjerenja o tipu, dodatnog uvjerenja o tipu, ETSO ovlaštenja, odobrenja promjene uvjerenja o tipu ili odobrenja projekta popravki, je dužan da po potrebi sarađuje sa organizacijom za proizvodnju da bi omogućio:

(a) zadovoljavajuću usklađenost projekta i proizvodnje, kao što se zahtijeva u tačkama 21A.122, 21A.130(b)(3) i (4), 21A.133 i 21A.165(c)(2) i (3) ukoliko je primjenljivo, i

(b) odgovarajuću podršku kontinuiranoj ploidbenosti proizvoda, dijela ili uređaja.;

(2) u tački 21.A.15 dodaje se nova tačka (d) koja glasi:

'(d) Zahtjev za uvjerenje o tipu ili ograničeno uvjerenje o tipu za vazduhoplove uključuje, ili je dopunjeno, nakon prvobitnog zahtjeva, zahtjevom za odobrenje podataka o operativnoj prikladnosti, koji se, ukoliko je primjenljivo, sastoji od:

1. minimalnog plana obuke pilota za ovlaštenje o tipu, uključujući utvrđivanje ovlaštenja o tipu;
2. utvrđivanje oblasti primjene izvornih podataka o validaciji vazduhoplova u svrhu podsticanja objektivne kvalifikacije jednog ili više simulatora povezanih sa obukom pilota za ovlaštenje po tipu, ili privremenih podataka u svrhu podsticanja njihove privremene kvalifikacije;
3. minimalni program obuke za tip vazduhoplova za ovlašćeno osoblje, uključujući određivanje ovlaštenja o tipu;
4. određivanje minimalnog potrebnog broja kabinskog osoblja u odnosu na tip ili varijantu vazduhoplova i podataka o posebnom tipu koji se odnose na kabinsku posadu;

5. glavnu listu minimalne ispravnosti opreme i sistema vazduhoplova; i

6. drugi elementi operativne prikladnosti koji se odnose na tip.';

(3) tačka 21.A.16A mijenja se i glasi:

'21.A.16A Certifikacioni zahtjevi

Agencija izdaje u skladu sa članom 19 Uredbe (EZ) br. 216/2008 certifikacione zahtjeve, uključujući certifikacione zahtjeve za podatke o operativnoj prikladnosti, kao standardna sredstva kojima se dokazuje usklađenost proizvoda, djelova i uređaja sa relevantnim osnovnim zahtjevima Aneksa I, III i IV Uredbe (EZ) br. 216/2008. Ti zahtjevi moraju biti dovoljno detaljni i specifični da podnosiocima zahtjeva ukažu na uslove za izdavanje, izmjenu ili dopunu uvjerenja.';

(4) tačka 21.A.16B mijenja se i glasi:

'21.A.16B Posebni uslovi

(a) Agencija propisuje posebne detaljne tehničke specifikacije, nazvane posebnim uslovima, za proizvod ukoliko dotični certifikacioni zahtjevi ne sadrže adekvatne ili odgovarajuće sigurnosne standarde za proizvod, zato što:

1. proizvod ima nova ili neuobičajena svojstva u odnosu na praksu projektovanja na kojoj su zasnovani važeći certifikacioni zahtjevi; ili

2. predviđena namjena proizvoda nije konvencionalna; ili

3. iskustva sa sličnim proizvodima u upotrebi ili proizvodima koji imaju slična projektna svojstva pokazuju da bi moglo da nastupi stanje opasno po sigurnost.

(b) Posebni uslovi uključuju takve sigurnosne standarde koje Agencija smatra potrebnim za uspostavljanje nivoa sigurnosti ekvivalentnog nivou sigurnosti iz važećih certifikacionih zahtjeva.';

(5) tačka 21.A.17 je izmijenjena i dopunjena na sljedeći način:

(a) naslov se mijenja i glasi:

'21.A.17A Osnova uvjerenja o tipu';

(b) u tački (a), tačka 1 mijenja se i glasi:

'1. primjenljivih certifikacionih zahtjeva koje je utvrdila Agencija koji važe na dan podnošenja zahtjeva za uvjerenje, izuzev ako:

(i) Agencija drugačije ne odredi; ili

(ii) podnosilac zahtjeva odabere da se uskladi sa izmjenama i dopunama certifikacionih zahtjeva koje kasnije stupaju na snagu ili se to zahtjeva u tačkama (c) i (d).';

(c) u tački (c), tačka 2 mijenja se i glasi:

'2. zatraži produženje prvog zahtjeva i uskladi se sa certifikacionim zahtjevima koji su važili određenog datuma koji on izabere, a koji ne dolazi prije datuma koji prethodi izdavanju uvjerenja o tipu u roku koji je u tački (b) utvrđen za prvobitni zahtjev.';

(6) dodaje se sljedeća tačka 21.A.17B koja glasi:

'21.A.17B Osnova certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti

(a) Agencija je dužna da obavijesti podnosioca zahtjeva o osnovi certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti. Sastoji se od:

1. važećih certifikacionih zahtjeva za podatke o operativnoj prikladnosti koji su izdati u skladu sa tačkom 21.A.16A i koji važe od dana podnošenja zahtjeva ili dopune zahtjevu, izuzev ako:

(i) Agencija prihvati druga sredstva da dokaže usaglašenost sa relevantnim osnovnim zahtjevima iz Aneksa I, III i IV Uredbe (EZ) br. 216/2008; ili

(ii) podnosilac zahtjeva odabere da se uskladi sa izmjenama i dopunama certifikacionih zahtjeva koje kasnije stupaju na snagu.;

2. svih posebnih uslova propisanih u skladu sa tačkom 21.A.16B(a).

(b) Ukoliko podnosilac zahtjeva odabere da se uskladi sa izmjenama i dopunama certifikacionih zahtjeva koji su važeći nakon podnošenja zahtjeva za izdavanje uvjerenja o tipu, podnosilac zahtjeva je takođe dužan da se uskladi sa svim drugim certifikacionim zahtjevima koje Agencija smatra neposredno povezanim.';

(7) tačka 21.A.20 je izmijenjena i dopunjena na sljedeći način:

(a) naslov se mijenja i glasi:

'Usklađenost sa osnovom uvjerenja o tipu, osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu životne sredine';

(b) tačka (a) mijenja se i glasi:

'(a) podnosilac zahtjeva za izdavanje uvjerenja o tipu ili ograničenog uvjerenja o tipu mora da dokaže usklađenost sa važećom osnovom uvjerenja o tipu, važećom osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu životne sredine i da Agenciji predstavi sredstva pomoću kojih je ta usklađenost dokazana.';

(8) tačka 21.A.21 je izmijenjena i dopunjena i glasi:

(a) u tački (c), tačka 1 mijenja se i glasi:

'1. je proizvod koji treba da se certifikuje usklađen sa važećom osnovom uvjerenja o tipu i zahtjevima za zaštitu životne sredine koji su određeni u skladu sa tačkama 21.A.17A i 21.A.18.';

(b) dodaju se tačke (e) i (f) i glase:

(e) U slučaju uvjerenja o tipu vazduhoplova, dokazano je da podaci o operativnoj prikladnosti ispunjavaju važeću osnovu certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti utvrđenu u skladu sa 21.A.17B.

(f) Odstupajući od tačke (e), na zahtjev podnosioca zahtjeva koji je sadržan u izjavi iz tačke 21.A.20(d), uvjerenje o tipu vazduhoplova se može izdati prije nego što se dokaže usklađenost sa važećom osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti, pod uslovom da podnosilac zahtjeva dokaže usklađenost sa osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti prije nego što se podaci o operativnoj prikladnosti stvarno mogu koristiti.;

(9) tačka 21.A.23 mijenja se i glasi:

'21.A.23 Izdavanje ograničenog uvjerenja o tipu

(a) Za vazduhoplov koji ne ispunjava uslove koji se zahtijevaju u tački 21.A.21(c), podnosilac zahtjeva ima pravo da mu Agencija izda ograničeno uvjerenje o tipu nakon:

1. usklađivanja sa odgovarajućom osnovom uvjerenja o tipu koju određuje Agencija garantujući odgovarajući nivo sigurnosti u vezi sa predviđenom namjenom vazduhoplova, i sa važećim zahtjevima za zaštitu životne sredine;

2. izričite izjave da će postupati saglasno sa zahtjevima iz tačke 21.A.44;

3. u slučaju ograničenog uvjerenja o tipu vazduhoplova, dokazano je da podaci o operativnoj prikladnosti ispunjavaju primjenljivu osnovu certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti utvrđenu u skladu sa tačkom 21.A.17B.

(b) Odstupajući od tačke 3 tačke (a), na zahtjev podnosioca zahtjeva sadržanog u izjavi iz tačke 21.A.20(d), ograničeno uvjerenje o tipu može se izdati prije nego što se dokaže usaglašenost sa važećom osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti, pod uslovom da podnosilac zahtjeva dokaže usklađenost sa osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti prije nego što se podaci o operativnoj prikladnosti stvarno može koristiti.

(c) Za motor ili elisu ugrađene u vazduhoplov, ili oboje, moraju:

1. imaju uvjerenje o tipu izdato ili potvrđeno u skladu sa ovom Uredbom; ili

2. je dokazano da su ispunili uslove certifikacionih zahtjeva koji su neophodni za omogućavanje sigurnog leta vazduhoplova.;

(10) u tački 21.A.31(a), tačka 3 mijenja se i glasi:

'3. odobrenog odjeljka o uputstvima za kontinuiranu plovidbenost i ograničenjima plovidbenosti, kao što je određeno u važećim certifikacionim zahtjevima, i';

(11) tačka 21.A.41 mijenja se i glasi:

'21.A.41 Uvjerenje o tipu

Uvjerenje o tipu i ograničeno uvjerenje o tipu sadrže projekat tipa, operativna ograničenja, listu podataka uvjerenja o tipu o plovidbenosti i emisijama, važeću osnovu uvjerenja o tipu i zahtjeve za

zaštitu životne sredine sa kojima Agencija utvrđuje usklađenost, i sve druge uslove i ograničenja koji su propisani za proizvod u važećim certifikacionim zahtjevima i zahtjevima za zaštitu životne sredine. Uvjerenje o tipu i ograničeno uvjerenje o tipu vazduhoplova, pored toga, uključuju vežeće osnova certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti, podatke o operativnoj prikladnosti i listu podataka uvjerenja o tipu za buku. Lista podataka koja je dio uvjerenja o tipu motora uključuje evidenciju o ispunjenosti uslova u pogledu emisije gasova.';

(12) u tački 21.A.44, tačka (a) mijenja se i glasi:

'(a) ispunjava obaveze predviđene u tačkama 21.A.3A, 21.A.3B, 21.A.4, 21.A.55, 21.A.57, 21.A.61 i 21.A.62; i, u te svrhe neprekidno bude usklađen sa kvalifikacionim zahtjevima podobnosti iz tačke 21.A.14; i';

(13) tačka 21.A.55 mijenja se i glasi:

'21.A.55 Vodenje evidencije

Sve relevantne projektne podatke, planove i izvještaje sa ispitivanja, uključujući evidenciju o pregledima za ispitani proizvod, dužan je da čuva imalac uvjerenja o tipu ili ograničenog uvjerenja o tipu tako da budu na raspolaganju Agencije i zadržava se sa ciljem pružanja informacija potrebnih da se obezbijedi kontinuirana plovidbenost, kontinuirana validnost, podaci o operativnoj prikladnosti i usklađenost sa važećim zahtjevima proizvoda za zaštitu životne sredine.';

(14) tačka 21.A.57 mijenja se i glasi:

'21.A.57 Priručnici

Imalac uvjerenja o tipu ili ograničenog uvjerenja o tipu izrađuje, čuva, i ažurira priručnike čije postojanje se zahtijeva u skladu sa važećom osnovom uvjerenja o tipu, važećom osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i važećim zahtjevima za zaštitu životne sredine za proizvod, i da dostavlja kopije Agenciji, na njen zahtjev.';

(15) sljedeća tačka 21.A.62 se dodaje Odjeljku B:

'21.A.62 Dostupnost podataka o operativnoj prikladnosti

Imalac uvjerenja o tipu ili ograničenog uvjerenja o tipu je dužan da učini dostupnim:

(a) najmanje jedan komplet podataka o operativnoj prikladnosti koji su sačinjeni u skladu sa važećom osnovom certifikacije operativne prikladnosti, svim poznatim operatorima vazduhoplova iz EU, prije nego što organizacija za obuku ili operator iz EU moraju da koriste podatke o operativnoj prikladnosti; i

(b) sve promjene podataka o operativnoj prikladnosti svim poznatim operatorima vazduhoplova iz EU; i

(c) na zahtjev, relevantne podatke iz navedenih tačaka (a) i (b):

1. nadležnom organu koji je odgovoran za verifikovanje usklađenosti sa jednim ili više elemenata ovog kompleta podataka o operativnoj prikladnosti; i

2. svim licima od kojih se traži da budu usklađena sa jednim ili više elemenata ovog skupa podataka o operativnoj prikladnosti.';

(16) tačka 21.A.90A mijenja se i glasi:

'21.A.90A Oblast primjene

Ovaj Odjeljak uređuje postupak po kome se odobravaju promjene uvjerenja o tipu, i uređuje prava i obaveze podnosioca zahtjeva i imalaca odobrenja. Ovim Odjeljkom se takođe definišu standardne promjene koje ne podliježu procesu odobrenja u skladu sa ovim Odjeljkom. U ovom Odjeljku, izraz uvjerenje o tipu označava i uvjerenje o tipu i ograničeno uvjerenje o tipu.';

(17) u tački 21.A.90B, tačka (a) mijenja se i glasi:

'(a) Standardne promjene označavaju promjene uvjerenja o tipu:

1. u odnosu na:

(i) avione čija je najveća masa na polijetanju (MTOM) do 5700 kg;

(ii) rotorkrafte čija je najveća masa na polijetanju (MTOM) do 3175 kg;

(iii) jedrilice, motorne jedrilice, balone i vazdušne brodove, kako su definisani u okviru ELA1 ili ELA2,

2. koje prate projektne podatke uključene u certifikacione zahtjeve koje je izdala Agencija, koji sadrže prihvatljive metode, tehnike i prakse za izvršavanje i identifikovanje standardnih promjena, uključujući i vezane instrukcije za kontinuiranu plovidbenost; i

3. koji nisu u suprotnosti sa podacima imalaca uvjerenja o tipu.';

(18) tačka 21.A.91 mijenja se i glasi:

'21.A.91 Klasifikacija promjena uvjerenja o tipu

Promjene uvjerenja o tipu se klasifikuju kao manje i veće. „Manja promjena“ je ona koja nema veći uticaj na masu, položaj težišta, izdržljivost strukture, pouzdanost, operativna svojstva, buku, ispuštanje goriva, emisiju gasova, podatke o operativnoj prikladnosti ili druga svojstva koja utiču na plovidbenost proizvoda. Izuzev promjena iz tačke 21.A.19, sve druge promjene su kvalifikovane kao „veće promjene“ prema ovom Odjeljku. Veće i manje promjene odobravaju se prema tačkama 21.A.95 ili 21.A.97, ukoliko je primjenljivo, i identifikuju se na odgovarajući način.';

(19) tačka 21.A.92 mijenja se i glasi:

'21.A.92 Uslovi za podnošenje zahtjeva

(a) Samo imalac uvjerenja o tipu može da zahtijeva odobrenje veće promjene uvjerenja o tipu u skladu sa ovim Odjeljkom; dok svi drugi podnosioci zahtjeva za veće promjene uvjerenja o tipu podnose zahtjeve u skladu sa Odjeljkom E.

(b) Svako fizičko ili pravno lice može podnijeti zahtjev za odobrenje manje promjene uvjerenja o tipu u skladu sa ovim Odjeljkom.';

(20) tačka 21.A.93 mijenja se i glasi:

'21.A.93 Zahtjev

Zahtjev za odobrenje promjene uvjerenja o tipu podnosi se u obliku i na način koji odredi Agencija i sadrži:

(a) Opis promjene, koji određuje:

1. sve djelove projekta tipa i odobrene priručnike na koje utiče promjena; i
2. certifikacione zahtjeve i zahtjeve za zaštitu životne sredine sa kojima, prema tački 21.A.101, projektovana promjena mora da bude usklađena.

(b) Određivanje svih ponovnih ispitivanja koja su potrebna za dokazivanje usklađenosti promijenjenog proizvoda sa važećim certifikacionim zahtjevima i zahtjevima za zaštitu životne sredine.

(c) kada promjena utiče na podatke o operativnoj prikladnosti, zahtjev mora da sadrži, ili da bude dopunjen nakon inicijalnog podnošenja zahtjeva tako da sadrži neophodne promjene podataka o operativnoj prikladnosti.';

(21) tačka 21.A.95 mijenja se i glasi:

'21.A.95 Manje promjene

Manje promjene uvjerenja o tipu klasifikuje i odobrava:

(a) Agencija; ili

(b) odgovarajuće odobrena organizacija za projektovanje, u skladu sa postupkom sa kojim se saglasila Agencija.';

(22) u tački 21.A.97, tačka (b) mijenja se i glasi:

'(b) Odobrenje veće promjene uvjerenja o tipu ograničeno je na specifičnu konfiguraciju ili specifične konfiguracije uvjerenja o tipu na koje se odnosi promjena.';

(23) tačka 21.A.101 mijenja se i glasi:

'21.A.101 Određivanje primjenljivih certifikacionih zahtjeva i zahtjeva za zaštitu životne sredine

(a) Podnosilac zahtjeva za promjenu uvjerenja o tipu mora dokazati da je promijenjeni proizvod usklađen sa certifikacionim zahtjevima koji se primjenjuju na promijenjeni proizvod i koji važe na dan podnošenja zahtjeva za promjenu, osim ako se podnosilac zahtjeva sam ne odluči za usklađenost sa kasnije važećim izmjenama i dopunama ili ako se to zahtjeva tačkama (e) i (f), kao i sa važećim zahtjevima za zaštitu životne sredine iz 21.A.18.

(b) Odstupajući od tačke (a), podnosilac zahtjeva može da dokaže da je promijenjeni proizvod usklađen sa prethodnim izmjenama i dopunama certifikacionih zahtjeva određenih u tački (a), i svakim drugim certifikacionim zahtjevom koji Agencija smatra neposredno povezanim. Međutim, ranije dopunjeni i izmijenjeni certifikacioni zahtjevi ne smiju da prethode odgovarajućim

certifikacionim zahtjevima na koje se uvjerenje o tipu poziva. Podnosilac zahtjeva može da dokaže usaglašenost sa prethodnim izmjenama i dopunama certifikacionih zahtjeva u bilo kom od narednih slučajeva:

1. Promjena koju Agencija ne smatra značajnom. Pri odlučivanju o tome da li je određena promjena značajna, Agencija razmatra promjenu u kontekstu svih prethodnih značajnih promjena projekta i svih povezanih revizija važećih certifikacionih zahtjeva koji su obuhvaćeni uvjerenjem o tipu proizvoda. Promjene koje ispunjavaju jedan od sljedećih kriterijuma automatski se smatraju značajnim:

- (i) opšta konfiguracija ili principi gradnje su promijenjeni (nisu zadržani);
- (ii) pretpostavke koje su korišćene za certifikaciju proizvoda koji treba da se promijeni, više nisu važeće.

2. Svaka oblast, sistem, dio ili uređaj na koje po mišljenju Agencije promjena ne utiče.

3. Svaka oblast, sistem, dio ili uređaj na koje promjena utiče, a za koje Agencija smatra da njihova usklađenost s certifikacionim zahtjevima opisanim u tački (a) ne bi bitno uticala na nivo sigurnosti promijenjenog proizvoda ili ne bi imala smisla.

(c) Podnosilac zahtjeva za promjenu na vazduhoplovu (osim rotorkrafta) čija je najveća težina do 2722 kg (6000 lbs), ili rotorkrafta bez turbine čija je najveća težina do 1361 kg (3000 lbs), može da dokaže da je promijenjeni proizvod usklađen sa osnovom za uvjerenje o tipu na koju se uvjerenje o tipu poziva. Međutim, ako Agencija smatra da je promjena u određenoj oblasti značajna, Agencija može odrediti usaglašenost sa izmjenom i dopunom osnove uvjerenja o tipu na koju se uvjerenje o tipu poziva i koja važi na dan podnošenja zahtjeva, kao i sa svim certifikacionim zahtjevima koje Agencija smatra neposredno povezanim, osim ako Agencija takođe smatra da usklađivanje sa navedenom izmjenom i dopunom ili certifikacionim zahtjevima ne bi bitno uticalo na nivo sigurnosti promijenjenog proizvoda ili ne bi imalo smisla.

(d) Ako Agencija smatra da certifikacioni zahtjevi koji važe na dan podnošenja zahtjeva za promjenu ne omogućavaju odgovarajuće standarde u vezi sa predloženom promjenom, podnosilac zahtjeva takođe mora da ispuni sve posebne uslove, kao i izmjene i dopune tih posebnih uslova, koji su propisane u odredbama tačke 21.A.16B, sa ciljem da obezbijedi nivo sigurnosti koji odgovara nivou utvrđenom u certifikacionim zahtjevima koji važe na dan podnošenja zahtjeva za promjenu.

(e) Zahtjev za promjenu uvjerenja o tipu za velike avione i velike rotorkrafte važi pet godina, a zahtjev za promjenu ostalih uvjerenja o tipu važi tri godine. Ako promjena nije odobrena, ili je jasno da neće biti odobrena u vremenskom roku propisanom ovom tačkom, podnosilac zahtjeva može da:

- 1. podnese novi zahtjev za promjenu uvjerenja o tipu i da se pridržava odredbi iz tačke (a) koje važe za prvobitni zahtjev za promjenu; ili
- 2. zatraži produženje prvobitnog zahtjeva i da se pridržava odredbi tačke (a) prema datumu koji odabere podnosilac zahtjeva, a koji ne prethodi datumu odobrenja promjene u vremenskom roku koji je za prvi zahtjev za promjenu određen u ovoj tački.

(f) Ukoliko podnosilac zahtjeva odluči da ispuni certifikacione zahtjeve iz izmjena i dopuna certifikacionih zahtjeva koji su stupili na snagu nakon podnošenja zahtjeva za promjenu tipa,

podnosilac zahtjeva mora da ispuni sve druge certifikacione zahtjeve koje Agencija smatra direktno povezanim.

(g) Kada zahtjev za promjenu uvjerenja o tipu za vazduhoplov sadrži, ili je dopunjen posle prvobitnog zahtjeva tako da sadrži promjene podataka o operativnoj prikladnosti, osnova certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti se mora odrediti u skladu sa gore navedenim tačkama (a), (b), (c), (d) i (f).';

(24) tačka 21.A.103 mijenja se i glasi:

'21.A.103 Izdavanje odobrenja

(a) Podnosilac zahtjeva ima pravo da mu Agencija odobri veću promjenu uvjerenja o tipu nakon:

1. prilaganja izjave iz tačke 21.A.20(d); i

2. što je dokazano da:

(i) je promijenjeni proizvod ispunjava važeće certifikacione zahtjeve i važeće zahtjeve za zaštitu životne sredine, koji su navedeni u tački 21.A.101;

(ii) su sve odredbe o plovidbenosti kojih se ne pridržava nadoknađene faktorima koji pružaju ekvivalentan nivo sigurnosti; i

(iii) proizvod nije opasan za namjenu za koju je potrebna certifikacija.

3. u slučaju da promjena utiče na podatke o operativnoj prikladnosti, dokazano je da neophodne promjene podataka o operativnoj prikladnosti ispunjavaju primjenljivu osnovu certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti određenu u skladu sa tačkom 21.A.101(g);

4. odstupajući od tačke 3, na zahtjev podnosioca zahtjeva koji je sadržan u izjavi iz tačke 21.A.20(d), veća promjena uvjerenja o tipu vazduhoplova se može odobriti prije nego je usaglašenost sa primjenljivom osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti dokazana, pod uslovom da podnosilac zahtjeva dokaže usaglašenost sa osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti prije nego što se podaci o operativnoj prikladnosti stvarno moraju koristiti.

(b) manja promjena uvjerenja o tipu samo može biti odobrena u skladu sa tačkom 21.A.95 ukoliko je dokazano da promijenjeni proizvod ispunjava primjenljive certifikacione zahtjeve, koji su navedeni u tački 21.A.101.';

(25) tačka 21.A.105 mijenja se i glasi:

'21.A.105 Vođenje evidencije

Za svaku promjenu, podnosilac zahtjeva tako čuva sve značajne projektne podatke, nacрте i izvještaje o ispitivanju, uključujući dokumentaciju o ispitivanju promijenjenog proizvoda, da oni budu na raspolaganju Agenciji i da omogući potrebne podatke za obezbjeđivanje kontinuirane plovidbenosti, kontinuiranu validnost podataka o operativnoj prikladnosti i usklađenost sa važećim zahtjevima za zaštitu životne sredine za promijenjeni proizvod.';

(26) u tački 21.A.107, tačka (a) mijenja se i glasi:

'(a) Ukoliko postoje povezane varijante uputstava, imalac odobrenja manje promjene uvjerenja o tipu dostavlja najmanje jedan komplet tih povezanih varijanti uputstava za kontinuiranu

plovidbenost proizvoda na kojem se obavlja manja promjena, sačinjenih prema važećoj osnovi uvjerenja o tipu, svim poznatim vlasnicima jednog ili više vazduhoplova, motora, ili elise na koje se manja promjena odnosi, pri isporuci proizvoda, ili pri izdavanju prvog uvjerenja o plovidbenosti za predmetni vazduhoplov, u obzir se uzima kasniji datum, a posle toga navedene varijante uputstava, na zahtjev, čini dostupnim svim drugim licima koja moraju da se usklade sa bilo kojim uslovom iz navedenih uputstava.';

(27) dodaje se tačka 21.A.108 koja glasi:

'21.A.108 Dostupnost podataka o operativnoj prikladnosti

U slučaju da promjena utiče na podatke o operativnoj prikladnosti, imalac odobrenja manje izmjene mora učiniti dostupnim:

(a) najmanje jedan komplet promjena podataka o operativnoj prikladnosti sačinjenih u skladu sa važećom osnovom certifikacije operativne prikladnosti, svim poznatim operatorima promijenjenih vazduhoplova iz EU, prije nego što će organizacija za obuku ili operator iz EU morati da koriste podatke o operativnoj prikladnosti; i

(b) sve dalje promjene relevantnih podataka o operativnoj prikladnosti, svim poznatim operatorima promijenjenih vazduhoplova iz EU; i

(c) po zahtjevu, sve relevantne djelove promjena u gore navedenim tačkama (a) i (b):

1. nadležnim organima koji su odgovorni za utvrđivanje usklađenosti sa jednim ili više elemenata relevantnih podataka o operativnoj prikladnosti; i

2. svim licima od kojih se traži da se usaglase sa jednim ili više elemenata ovog kompleta podataka o operativnoj prikladnosti.';

(28) tačka 21.A.109 mijenja se i glasi:

'21.A.109 Obaveze i EPA oznake

Imalac odobrenja manje promjene uvjerenja o tipu je dužan da:

(a) preuzme obaveze navedene u tačkama: 21.A.4, 21.A.105, 21.A.107 i 21.A.108; i

(b) navede oznake, uključujući i slova EPA (Evropsko odobrenje za djelove), prema tački 21.A.804(a).';

(29) tačka 21.A.111 mijenja se i glasi:

'21.A.111 Oblast primjene

Ovaj Odjeljak uređuje postupke po kojima se odobravaju veće promjene uvjerenja o tipu shodno postupcima za dodatno uvjerenje o tipu, i uređuje prava i obaveze podnosioca zahtjeva i imalaca tih uvjerenja.';

(30) u tački 21.A.113, tačka (b) mijenja se i glasi:

'(b) Zahtjev za izdavanje dodatnog uvjerenja o tipu sadrži opise, identifikacije i promjene podataka o operativnoj prikladnosti koje se zahtijevaju u skladu sa tačkom 21.A.93. Pored toga, zahtjev uključuje i obrazloženje da su podaci na kojima su ti elementi zasnovani odgovarajući, bilo na osnovu sopstvenih resursa podnosioca zahtjeva, bilo po dogovoru sa imaoцем uvjerenja o tipu.';

(31) u tački 21.A.118A, tačka (a) mijenja se i glasi:

'(a) da preuzme obaveze:

1. propisane u tačkama 21.A.3A, 21.A.3B, 21.A.4, 21.A.105, 21.A.119, 21.A.120A i 21.A.120B;
 2. koje proizilaze iz saradnje sa imaoćem uvjerenja o tipu prema tački 21.A.115(d)(2);
- i da u tu svrhu nastavi da ispunjava kriterijume iz tačke 21.A.112.B.';

(32) tačka 21.A.119 mijenja se i glasi:

'21.A.119 Priručnici

Imalac dodatnog uvjerenja o tipu je dužan da sačini, održava i ažurira izvorne primjerke varijanti priručnika čije postojanje zahtijevaju važeća osnova za uvjerenje o tipu, važeća osnova certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i važeći zahtjevi za zaštitu životne sredine za proizvod, koji su potrebni da obuhvate promjene uvedene dodatnim uvjerenjem o tipu, i da dostavlja primjerke tih priručnika Agenciji na njen zahtjev.';

(33) u tački 21.A.120, naslov se mijenja i glasi:

'21.A.120A Uputstva za kontinuiranu plovidbenost';

(34) dodaje se sljedeća tačka 21.A.120B Odjeljku E

'21.A.120B Dostupnost podataka o operativnoj prikladnosti

U slučaju promjene koja utiče na podatke o operativnoj prikladnosti, imalac dodatnog uvjerenja o tipu mora učiniti dostupnim:

(a) najmanje jedan komplet promjena podataka o operativnoj prikladnosti sačinjenih u skladu sa važećom osnovom certifikacije operativne prikladnosti, svim poznatim operatorima promijenjenih vazduhoplova iz EU, prije nego što organizacija za obuku ili operator iz EU moraju da koriste podatke o operativnoj prikladnosti; i

(b) sve dalje relevantne promjene podataka o operativnoj prikladnosti, svim poznatim operatorima promijenjenih vazduhoplova iz EU i

(c) na zahtjev, o relevantnim djelovima promjena u gore navedenim tačkama (a) i (b):

1. nadležnom organu koji je odgovoran za verifikovanje usaglašenosti sa jednim ili više elemenata relevantnih podataka o operativnoj prikladnosti; i
2. svakom licu od kojeg se zahtijeva da se uskladi sa jednim ili više elemenata ovog skupa podataka o operativnoj prikladnosti.';

(35) u tački 21.A.174(b)(2), tačka (iii) mijenja se i glasi:

'(iii) letački priručnik, ako njega zahtijevaju važeći certifikacioni zahtjevi za određeni vazduhoplov;';

(36) u tački 21.A.239(a), tačka 1 mijenja se i glasi:

'1. da obezbijedi da su projekti proizvoda, djelova i uređaja ili promjene njihovih projekata, usklađeni sa važećom osnovom uvjerenja o tipu, važećom osnovom certifikacije podataka o operativnoj prikladnosti i zahtjevima za zaštitu životne sredine; i';

(37) tačka 21.A.245 mijenja se i glasi:

'21.A.245 Zahtjevi za odobravanje

Organizacija za projektovanje mora, na osnovu podataka dostavljenih u skladu sa tačkom 21.A.243 da, pored usklađenosti sa tačkom 21.A.239, dokaže da:

(a) u svim tehničkim sektorima ima dovoljno zaposlenih sa dovoljnim iskustvom i odgovarajućim ovlaštenjima za ispunjavanje njima povjerenih obaveza i da to, zajedno sa prostorom, infrastrukturom i opremom omogućava zaposlenima da ostvare ciljeve u vezi sa plovidbenošću, operativnom prikladnošću i zaštitom životne sredine za proizvod;

(b) između i unutar sektora postoji potpuna i djelotvorna usklađenost u vezi sa plovidbenošću, operativnom prikladnošću i zaštitom životne sredine.';

(38) tačka 21.A.247 mijenja se i glasi:

'21.A.247 Promjene sistema obezbjeđenja projekta

Nakon izdavanja odobrenja organizaciji za projektovanje, Agencija mora da odobri svaku promjenu sistema obezbjeđenja projekta koja je značajna za dokazivanje usklađenosti ili za plovidbenost, operativnu prikladnost i zaštitu životne sredine za proizvod. Zahtjev za odobrenje se Agenciji dostavlja u pisanom obliku, kojoj organizacija za projektovanje dokazuje, na osnovu predloženih promjena priručnika, i prije nego što se promjene uvedu, da će nastaviti da bude usklađena sa ovim Odjeljkom i nakon uvođenja promjena.';

(39) tačka 21.A.251 mijenja se i glasi:

'21.A.251 Uslovi odobrenja

Uslovi odobrenja određuju vrste projektovanja, kategorije proizvoda, djelova i uređaja za koje je organizacija za projektovanje odobrena, kao i funkcije i dužnosti koje su obuhvaćene odobrenjem, a odnose se na plovidbenost, operativnu prikladnost i karakteristike buke, ispuštanja goriva i emisije izduvnih gasova. Ako odobrenje organizacije za projektovanje obuhvata izdavanje uvjerenja o tipu ili ETSO ovlaštenje za pomoćni uređaj za napajanje (APU), uslovi odobrenja sadrže i spisak proizvoda ili APU-a. Ovi uslovi se izdaju kao dio odobrenja organizacije za projektovanje.';

(40) Tačka 21.A.263 se mijenja i dopunjava i glasi:

(a) tačka 2 tačke (b) mijenja se i glasi:

'2. uvjerenja o tipu ili odobrenja veće izmjene uvjerenja o tipu; ili';

(b) tačke 1 i 2 tačke (c) mijenjaju se i glase:

- '1. klasifikuje promjena uvjerenja o tipu i popravke na „veće“ i „manje“;
2. odobrava manje promjene uvjerenja o tipu i manje popravke;';

(41) u tački 21.A.435, tačka (a) mijenja se i glasi:

(a) Popravka može biti „veća“ ili „manja“. Klasifikacija se vrši prema kriterijumima iz tačke 21.A.91 za promjenu uvjerenja o tipu.'

(42) u tački 21.A.604, tačka (a) mijenja se i glasi:

'(a) tačke 21.A.15, 21.A.16B, 21.A.17A, 21.A.17B, 21.A.20, 21.A.21, 21.A.31, 21.A.33, 21.A.44 se primjenjuju odstupajući od tačaka 21.A.603, 21.A.606(c), 21.A.610 i 21.A.615, s tom razlikom što se ETSO ovlaštenje izdaje u skladu sa 21.A.606 umjesto uvjerenja o tipu;';

(43) U Sekciji B Aneksa I (Dio 21), Odjeljak D je izmijenjen i dopunjen i glasi:

(a) Postojeća izjava 'Primjenjuju se upravni postupci koje određuje Agencija' se briše;

(b) Dodaje se tačka 21.B.70 koja glasi:

'21.B.70 Odobrenje promjena uvjerenja o tipu

Odobrenje promjena podataka o operativnoj prikladnosti je sadržano u odobrenju promjene uvjerenja o tipu. Međutim, Agencija mora koristiti posebnu klasifikaciju i proces odobrenja za upravljanje promjenama podataka o operativnoj prikladnosti.');

(44) u tački 21.B.326(b)(1), tačka (iii) mijenja se i glasi:

'(iii) da je vazduhoplov pregledan u skladu sa važećim odredbama Aneksa I (Dio M) Uredbe (EZ) br. 2042/2003;';

(45) u tački 21.B.327(a)(2)(i), tačka (C) mijenja se i glasi:

'(C) da je vazduhoplov pregledan u skladu sa važećim odredbama Aneksa I (Dio M) Uredbe (EZ) br. 2042/2003;';

(46) u Dodatku I, rubrike 14a, 14b, 14c, 14d i 14e formulara 1 EASA-e su zasjenčene;

(47) u Dodatku I, uvodna fraza uputstava za upotrebu Obrasca 1 EASA-e mijenja se i glasi:

'Ova se uputstva odnose samo na korišćenje Obrasca 1 EASA-e za namjene proizvodnje. Treba obratiti pažnju na Dodatak II Aneksu I (Dio M) Uredbe (EZ) br. 2042/2003 koji obuhvata upotrebu Obrasca 1 EASA-e za namjene održavanja'.
